

Відгук
офіційного опонента
кандидата економічних наук, доцента Щетініної Людмили Валеріївни
на дисертаційну роботу Пархоменка Юрія Миколайовича на тему
«Соціальне інвестування в системі забезпечення якості життя
населення», яку представлено до захисту
у спеціалізованій вченій раді Д 11.051.03
у Донецькому національному університеті МОН України (м. Вінниця)
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна
економіка і політика

Актуальність теми дисертації

Україна поки що, як би це не декларували, не є соціальною державою, свідченням цього є стан розвитку системи освіти, системи охорони здоров'я, соціальної інфраструктури, екологічної безпеки тощо. Тобто в нашій країні, на відміну від розвинутих країн, розвиток соціальної сфери не знаходиться на належному рівні. Виникає питання, чому країни з високо розвинутою економікою витрачають час, гроші, зусилля на ризиковані та майже непрогнозовані соціальні напрями? Справа в тому, що комплексне вирішення соціальних проблем в країні дає синергетичний соціально-економічний ефект в її розвитку. Це означає, що разові, несистемні, «піарні» соціальні заходи, які мають місце в Україні, не приносять та не принесуть бажаного ефекту на національному, територіальному, галузевому чи виробничому рівнях. Стати економічно розвинутою та соціально орієнтованою державою Україні допоможе, по-перше, сприйнята в усіх суспільних колах ідеологія пріоритетності соціального розвитку, а по-друге, виокремлення такої науково-прикладної сфери як «соціальне інвестування».

З огляду на вищезазначене, актуальність представленої дисертантом роботи, в якій поглиблено вивчення впливу соціального інвестування на підвищення якості життя населення, не викликає сумнівів.

Наукова новизна одержаних результатів

В процесі дослідження одержано наукові результати, які розкривають особистий внесок автора у розробку проблеми та характеризують новизну роботи:

- вперше розроблено концептуальну модель ринку соціальних інвестицій, яка включає наступні взаємопов'язані блоки: попит на соціальні інвестиції та об'єкти його формування, фактори формування попиту на соціальні інвестиції, резервна пропозиція соціальних інвестицій, фактори переходу резервної пропозиції в наявну, наявна пропозиція соціальних інвестицій, незадоволений попит на соціальні інвестиції, інфраструктурна підтримка ринку соціальних інвестицій, ризики соціальних інвестицій та підвищення якості життя (с. 31 - 50);

- удосконалено механізм регулювання соціального інвестування в країні, в якому, на відміну від існуючих, використано системний підхід до його елементів, серед яких: суб'єкти та пріоритети здійснення соціальних інвестицій, зовнішні та внутрішні фактори впливу, моніторинг стану та структури здійснення соціальних інвестицій в країні, методи регулювання, ресурсне забезпечення регулювання, державна соціально-економічна політика, нормативно-правове та інституціональне забезпечення (с. 143 - 153);

- удосконалено організаційно-правові засади інфраструктури ринку соціального інвестування через запровадження Національного фонду соціального інвестування, а саме визначено: його мету, завдання, функції, організаційну структуру, орган управління, етапи та ризики його заснування (с. 165 - 173);

- удосконалено науково-прикладні рекомендації щодо оцінювання впливу індикаторів соціального інвестування на якість життя населення, за такими його елементами як: здоров'я населення, освіта населення, відчуття безпеки, комфортність житлових умов, суспільна комфортність (с. 132 - 142);

- отримало подальшого розвитку визначення поняття «соціальне інвестування», яке, на відміну від існуючих підходів, визначено як економічний процес, до якого залучено суб'єктів соціального інвестування, що інвестують у певні об'єкти і за відповідними напрямками та можуть використовувати існуючі форми та технології. Цей процес має відповідати принципам соціального інвестування: соціальна справедливість; соціально-економічна ефективність, цілеспрямованість, підзвітність, поважність, етичність (с. 20 - 27);

- отримала подальшого розвитку класифікація основних видів соціальних інвестицій, яка на відміну від існуючих, має такі класифікаційні ознаки, як: за ступенем охоплення; за напрямками вкладення; за формами інвестування; за рівнем ефективності; за формами реалізації (с. 27 - 29).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій

Достовірність та обґрунтованість викладених наукових положень, висновків та рекомендацій базується на використанні наукових праць і монографій вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріалів наукових конференцій, періодичних видань, статистичних і аналітичних публікацій в сфері дослідження проблем соціального інвестування та забезпечення якості життя населення. Інформаційною базою також виступали законодавчі та нормативно-правові акти України, міжнародні правові норми та стандарти у соціальній сфері, дані соціологічного моніторингу Інституту соціології НАН України «Українське суспільство»; результати опитування керівників підприємств щодо соціального інвестування, проведеного автором особисто.

Крім того, достовірність результатів проведеного дослідження забезпечується використанням діалектичного методу наукового пізнання, а також загальнонаукових методів пізнання, зокрема: системного аналізу (для дослідження і узагальнення понятійно-категорійного апарату соціального інвестування); соціологічного дослідження (при оцінці основних мотивів здійснення соціального інвестування підприємствами); узагальнення (при дослідженні моделей розвитку соціального інвестування, побудові концептуальної моделі соціального інвестування); економіко-статистичного аналізу (при аналізі тенденцій змін активності щодо здійснення соціального інвестування, оцінці якості життя в країні); структурно-функціонального аналізу (при розробці механізму регулювання процесу соціального інвестування в країні та побудові структурної моделі Національного фонду соціального інвестування) та ін.

За темою наукової роботи опубліковано 6 одноосібних наукових робіт загальним обсягом 3,5 д.а., у тому числі у наукових періодичних виданнях інших держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз – 2 роботи загальним обсягом 0,5 д.а.; у наукових фахових виданнях – 3 роботи загальним обсягом 2,5 д.а.

Публікації з достатньою повнотою відображають зміст дисертаційної роботи, автореферат відповідає її змісту.

Зв'язок дисертаційної роботи з напрямками наукових досліджень

Дисертацію виконано відповідно до напрямів науково-дослідної роботи Донецького національного університету МОН України за держбюджетними темами: кафедри економіки підприємства «Організаційно-економічний механізм соціально-економічних стратегій розвитку суб'єктів господарювання в умовах структурних перетворень сучасних господарських систем» (номер державної реєстрації 0111U005114), в рамках якої запропоновано концептуальну модель соціального інвестування та

розроблено класифікацію основних видів соціальних інвестицій, кафедри управління персоналом і економіки праці «Регулювання соціально-економічного розвитку України: людський вимір» (номер державної реєстрації 0111U008157), в рамках якої здійснено оцінку розвиненості ринку соціального інвестування в Україні.

Теоретичне і практичне значення одержаних результатів

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у поглибленні науково-методологічних основ дослідження процесів соціального інвестування.

Практичне значення основних положень, розроблених у дисертаційній роботі, полягає в тому, що вони виступають науковим підґрунтям для визначення напрямків соціального інвестування як основи забезпечення якості життя населення.

Рекомендації та пропозиції, викладені в дисертації, використано у практичній діяльності: Житомирської обласної державної адміністрації (довідка № 3745/30/2.16 від 27.01.2016 р.) – модель національного фонду соціального інвестування; Вінницького обласного центру зайнятості (довідка № 294/4.1 від 10.02.2016 р.) – результати моделювання можливостей забезпечення якості життя населення за рахунок збалансування соціальних інвестицій; Донецької Торгово-промислової палати (м. Маріуполь) (довідка № 117/06.04-04 від 12.02.2016 р.) – результати аналізу активності недержавних суб'єктів щодо здійснення соціального інвестування.

Результати досліджень також використовуються у навчальному процесі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України Міністерства соціальної політики України (м. Київ) при викладанні дисциплін «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Соціальна політика», «Управління персоналом» (довідка № 1190 від 16.03.2016 р.), а також Донецького національного університету МОН України (м. Вінниця)

при викладанні дисциплін кафедр: економіки підприємства – «Економіка підприємства», «Мікроекономіка», «Основи підприємницької діяльності»; управління персоналом і економіки праці – «Стратегічне управління людськими ресурсами», «Управління соціальним розвитком» (довідка № 137/01-08/01.13 від 08.09.2015 р.).

Недоліки та дискусійні положення щодо змісту дисертаційної роботи

Відзначаючи в цілому достатній науковий рівень розробок здобувача в результаті проведених досліджень та обґрунтованість одержаних результатів, необхідно вказати на наявність певних недоліків і дискусійних положень.

1. Не видається беззаперечною представлена класифікація основних форм та видів соціальних інвестицій (табл. 1.4). Зокрема, прослідковується певна неузгодженість в частині суб'єктів соціального інвестування між табл. 1.3 і табл. 1.4, у змісті яких перелік суб'єктів відрізняється. Зокрема, розбіжності спостерігаються за позиціями «міжнародні організації» та «комбіновані соціальні інвестиції».

2. Як справедливо зазначається на с. 30 дисертації, «...соціальне інвестування є економічним процесом ...», а «...основною метою соціального інвестування є отримання максимального соціального та економічного ефектів». Водночас, дисертант, наприклад на с. 21, 24, 29, 36, 48 тощо, наголошує на тому, що соціальне інвестування здійснюється лише для отримання соціального ефекту. Отже, дисертант не розрізняє два поняття: «соціальне інвестування» та «соціальна допомога». Останнє, як відомо, не є економічним процесом, а тому не вимагає окупності витрачених грошових коштів.

3. Дискусійним є твердження автора на с. 42 дисертації про методи державного регулювання. Посилаючись на загальноприйнятту практику, дисертант всі методи державного регулювання поділяє за ознакою «засіб

впливу» на дві групи: економічні та адміністративні. Проте в наукових працях за цією ознакою методів державного регулювання значно більше, наприклад, соціальні, інформаційно-пропагандистські тощо. Крім того, дисертантом не враховано наявність інших ознак класифікації методів державного регулювання, наприклад, характер впливу, час дії тощо.

4. Дисертант системно та логічно описує ринок соціального інвестування, але недостатньо обґрунтованою є думка автора дисертації, що «...попит на соціальні ресурси є сталим...» (с. 49). Але, як відомо з економічної теорії, людські потреби мають схильність до зростання, а отже зумовлюють зростаючий попит на соціальні ресурси.

5. Дуже вдалою є пропозиція автора дисертації про заснування Національного фонду соціального інвестування з конкретизацією організаційних засад його функціонування. Але економічні засади діяльності цієї установи розглянуто недостатньо. Бажано було б провести економічні розрахунки для визначення витрат, пов'язаних, наприклад із оплатою праці, матеріально-технічним забезпеченням тощо. Це важливо з огляду на небезпеки, характерні для більшості державних установ, зокрема «роздування штатів», дублювання функцій тощо.

Загальні висновки по дисертаційній роботі

Дисертаційна робота Пархоменка Юрія Миколайовича на тему «Соціальне інвестування в системі забезпечення якості життя населення» виконана на високому науково-теоретичному рівні та є самостійною завершеною науковою роботою, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати стосовно формування цілісного теоретико-методологічного й організаційно-аналітичного інструментарію соціального інвестування та його впливу на якість життя населення.

Автореферат та опубліковані автором дослідження наукові роботи повною мірою відображають основні положення змісту дисертації. Висловлені дискусійні положення та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Дисертацію на тему «Соціальне інвестування в системі забезпечення якості життя населення» виконано на належному науковому рівні, робота повністю відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор Пархоменко Юрій Миколайович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.07 – демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління
персоналом та економіки праці
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана» МОН України

Л.В.Щетініна

Л.В.Щетініна
Директор

Л.В.Щетініна